

povjesnoj znanosti, a i političari ako žele mir ne samo na Balkanu nego i u svijetu. Knjiga će im omogućiti da shvate ne samo mentalitet i svu duhovnu, kulturnu, ekonomsku i vjersku raznolikost, nego i probleme koji proističu iz tih raznolikosti. Jer nametanje pravila političke igre bez priznavanja tih specifičnosti nije pravo i istinsko rješenje. No, to je stvar političara koji nažalost teško uče od povijesti učiteljice života.

Zef Mirdita

Ivan KRSTITELJ TKALČIĆ, *O staroj zagrebačkoj trgovini i obrtima*, Dom i svijet, Zagreb 1999. 145 str.

Ivan Krstitelj Tkalčić, hrvatski povjesničar i povjesničar grada Zagreba, rođen je u Zagrebu 4. V. 1840., gdje je i umro 11. V. 1905. Kao prebendar stolne crkve zagrebačke i čuvar kaptolskog arhiva, a kasnije i čuvar arhiva i knjižnice Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU), Tkalčić je imao mogućnosti proučavati u slobodno vrijeme dotad nepoznate dokumente o povijesti Zagreba i Hrvatske. Središnje mjesto u znanstvenom radu zauzimaju "Povjestni spomenici slob. kralj. grada Zagreba" (sv. I-IX, 1889.-1905.). Znanstvene radove objavljivao je u *Katoličkom listu*, *Vijencu*, *Napretku*, *Vjesniku hrvatskog arheološkog društva*, *Starinama JAZU*, *Radu JAZU*, *Obzoru*, *Vjesniku kr. hrvatsko-slavonskog-dalmatinskog zemaljskog arkiva* i drugdje.

Rad "O staroj zagrebačkoj trgovini i obrtima", pročitan na redovnoj sjednici Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 18. X. 1893. god., ostao je neobjavljen sve do 1909. god. kada je objavljen u *Radu JAZU*. Iako je rad ostao nedovršen, ipak predstavlja nezaobilaznu materiju za proučavanje gospodarske povijesti Zagreba od kraja 11. do početka 17. stoljeća.

Rad je podijelio na četiri poglavlja. U prvom poglavlju "Zagrebački obrtnici, trgovci, njihove zadruge, cehovi, uprava i nadzor" (11.-29.) obrađeni su obrtnici i trgovci prema strukama, odnosno prema robi kojom trguju. Na taj su način izneseni podaci o svim vrstama obrta koji postoje u navedenom razdoblju, kao i o robi s kojom se trgovalo u gradu, odnosno koju su trgovci izvozili iz Zagreba u cijelu Hrvatsku pa i izvan nje. Nadalje nas obavještava o zagrebačkim obrtničkim zadrugama i cehovima, njihovoj organizaciji i o upravi. Donosi odredbe o mjerama i vagama, o cijenama i pridi, preprodaji, kvaliteti prehrambenih proizvoda te odredbe zagrebačkog ceha bravara, ostrugara, kovača i cestara (mačara) iz 1521. god. u kojima su regulirani odnosi među članovima ceha.

U drugom, veoma kratkom poglavlju, "Putne pruge zagrebačke trgovine" (31.-34.) obrađuje sve prometne pravce kojima se kretala zagrebačka trgovina u srednjem vijeku. Detaljno su opisani pravci ovih "prometnica". Pritom se poziva na tužbu zagrebačkog opunomoćenika Ivana Požegaja Hrvatskom državnom saboru, održanom po nalogu kralja Matije Korvina 22. II. 1481. god. u Zagrebu, zbog naplaćivanje maltarine i mitnice na pojedinim plemićkim posjedima kojima su prolazili zagrebački trgovci. Autor također iznosi pretpostavku da je osim navedenih cestovnih pravaca jedna prometnica morala ići Posavinom, iako za nju nema konkretnih dokaza.

U sljedećem poglavlju "Putne nezgode zagrebačkih trgovaca" (35.-57.) autor je veliku pažnju posvetio svim teškoćama trgovaca (krađama i varanjima na sajmovima, napadima neobuzdanih kaštelana plemićkih gradova, oduzimanjem robe trgovcu za namirenje duga nekog drugog zagrebačkog trgovca) na putu do odredišta, odnosno na povratku u Zagreb. Velik dio poglavlja posvetio je nepravednom ubiranju tridesetine i maltarine kojih

su zagrebački trgovci oslobođeni Zlatnom bulom iz 1267. god. te njihovoj borbi protiv plemićkog kršenja njihovih privilegija.

U posljednjem poglavlju "Zagrebački sajmovi i tržne pristojbe, borbe i nagodbe o trgu među Kaptolom i gradskom općinom" (59.-122.) obrađena je borba između biskupskog Kaptola i slobodne kraljevske gradske općine Gradeca za tržišne pristojbe (pijacovina), za trg kao i sajmove. Autor nas izvješćuje o sajmovima u Gradecu te privilegijama kojima su bili dopušteni sajmovi. Ove dvije susjedne jedinice vodile su česte međusobne borbe, koje su katkada završavale i krvavim okršajima. Borba za trg vodila se do početka 17. st. kada je Gradec uspio pobijediti Kaptol. Prikazuje metode za dobivanje sudskih procesa, sredstvima za izazivanje novih sukoba te za izigravanje prijašnjih sudskih presuda.

Na kraju izdanja priređivač Agneza Szabo donosi "Pogovor" (123.-131.) te "Pregled bibliografije Ivana Krstitelja Tkalčića" (133-141). U pogovoru je prikazana cjelovita biografija ovoga velikoga hrvatskog povjesničara te je naglašena njegova uloga i značaj u hrvatskoj historiografiji i historiografiji grada Zagreba. To je vidljivo i u pregledu autorove bibliografije.

Knjiga je ilustrirana vedutama grada Zagreba, cehovskim škrinjama, novcima, izradevinama zagrebačkih obrtnika.

Tkalčićevo je djelo, naravno, napisano na temeljima tradicionalne historiografije. Autor nastoji prikazati objektivne (nezakonito ubiranje tridesetine i maltarine, napadi kaštelana plemićkih gradova, stalni sukobi s Kaptolom i dr.) i subjektivne (niska produktivnost, nedostatak konkurencije, vlastito nepoštivanje zakonskih odredaba i dr.) teškoće za razvoj zagrebačkog obrta i trgovine u srednjem vijeku. Povjesne su činjenice prikazane kao događajna historija, bez analize koliko su navedene teškoće utjecale na razvoj obrta i trgovine. Unatoč svim nedostacima ovo je djelo vrlo vrijedno i korisno za našu historiografiju te je poticajan rad novim naraštajima istraživača gospodarske povijesti naravno uz primjenu suvremenih metoda rada.

Milan Vrbanus

Josip AGNELETTO, *Josip Agneletto – slovenski kulturnik in politik v Istri in Trstu (1884-1960)*. Trst. 18. april 1998, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije Koper, Knjižnica Annales, sv. 19, Koper 1999, 163 str.

Josip Agneletto (Trsek, 1884. – Trst, 1960) ubraja se među zapažene slovenske političare i kulturne djelatnike XX. stoljeća. Dugogodišnji odvjetnik u Trstu (1918-1960), Agneletto je nakon I. svjetskog rata jedan od prvaka tršćanske slovenske političke elite, predsjednik tamošnjeg Zadružnog saveza (1921-1929) i podpredsjednik Štedno-kreditnog zavoda (1929-1940), najjače slovenske novčarske ustanove na tršćanskom području između dva rata. Tijekom II. svjetskog rata više je puta zatvaran i konfiniran, da bi od 1943. do kraja rata djelovao na savezničkom teritoriju u Egiptu. Godine 1947. utemeljitelj je i doživotni predsjednik Slovenskog demokratskog saveza, sudionik pri osnivanju Slovenske prosvjetne matice i Slovenskog prosvjetnog društva. Autor je brojnih rasprava i članaka s područja gospodarstva i prava, objavljenih u slovenskim glasilima *Edinost*, *Luč*, *Naši zapiski* i dr. Tijekom svih godina svoga zapaženog djelovanja u istarskom i tršćanskom društvenom životu, slovio je kao gorljiv borac za nacionalnu jednakopravnost pripadnika svih triju naroda koji nastanjuju ova područja. Josip Agneletto imao je i zapažene dodire s